

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026

(skrajne daty)

Rok akademicki 2025/2025

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Literatura dla dzieci i młodzieży
Kod przedmiotu*	IIC7
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Badań nad Literaturą i Edukacją Polonistyczną
Kierunek studiów	filologia polska
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok III, semestr 5,6
Rodzaj przedmiotu	przedmiot obowiązkowy dla specjalności nauczycielskiej
Język wykładowy	język polski
Koordynator	dr hab. Dorota Karkut, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. D. Karkut prof. UR, dr hab. A. Kucharska-Babula, prof. UR, dr hab. E. Mazur, prof. UR; dr hab. T. Półchłopek, prof. UR; dr D. Hejda

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	ZW – zaj. warszt.	Liczba pkt. ECTS
5								15	3
6								15	3

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Podstawowa znajomość wybranych utworów dla dzieci i młodzieży.

Wiedza z zakresu poetyki, analizy i interpretacji tekstu literackiego, teorii literatury.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Poznanie najistotniejszych cech literatury dla dzieci i młodzieży, podstawowych informacji o jej historycznym rozwoju oraz wybranych arcydzieł literatury dla dzieci i młodzieży – polskich i światowych.
C ₂	Doskonalenie umiejętności w zakresie interpretowania tekstów literackich dla młodego odbiorcy (z uwzględnieniem słowa, ilustracji, rozwiązań edytorskich).
C ₃	Umiejętność metodycznego opracowania wybranych tekstów literatury dla dzieci i młodzieży, obecnych w podstawie programowej.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student/ka opisuje najważniejsze zjawiska w zakresie literatury dla dzieci i młodzieży.	KW_07
EK_02	Student/ka wymienia i omawia podstawowe formy gatunkowe, tematykę i główne motywy literatury dziecięcej i młodzieżowej; lokalizuje poszczególne utwory we właściwych kontekstach: biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym i kulturowym.	NW1 KW_07
EK_03	Student/ka kształtuje kompetencje nauczyciela polonisty związane z odbiorem tekstów adresowanych do młodego odbiorcy.	NW4 NW14 NU2
EK_04	Student/ka zyskuje metodyczne umiejętności pozwalające na przygotowanie lekcji w szkole podstawowej dotyczących wszystkich gatunków literatury dziecięcej i młodzieżowej.	NW15 NU3 NU6 NU7 NU15 K_U03
EK_05	Student/ka ma świadomość posiadanej przez siebie wiedzy i zdobytych umiejętności oraz uzasadnia potrzebę doskonalenia kompetencji w zakresie doboru oferty czytelniczej dla młodego odbiorcy.	NK1 K_K03

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne

Nie dotyczy

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

B. Problematyka zajęć warsztatowych:

Treści merytoryczne
1. Twórczość dla dzieci i młodzieży – przebieg rozwoju, funkcja, tematyka. Przegląd gatunków.
2. Literatura dla młodego odbiorcy i jej miejsce w kulturze.
3. Baśń ludowa i baśń literacka, adaptacja i transformacja folkloru.
4. Poezja dla dzieci – bogactwo form i tematów. Wybitni twórcy.
5. Powieść dla młodzieży i jej odmiany (obyczajowa, przygodowa, fantastyczna, historyczna).
6. Miejsce literatury dla dzieci i młodzieży w kanonie lekturowym.
7. Prezentacja rozwiązań metodycznych dotyczących wykorzystania literatury dla dzieci i młodzieży w pracy z uczniem szkoły podstawowej.

3.4 Metody dydaktyczne

- prezentacje multimedialne,
- metody oglądowe (prezentacja slajdów),
- praca z tekstem audiowizualnym – analiza, dyskusja,
- ćwiczenia praktyczne,
- dyskusja, rozwiązywanie problemów.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć, ocena wystąpień ustnych (prezentacji, referatów)	ćwiczenia
EK_02	obserwacja w trakcie zajęć, ocena bieżąca indywidualnych wystąpień ustnych (prezentacji, referatów, głosów w dyskusji)	ćwiczenia
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć, ocena wystąpień ustnych (prezentacji, referatów), ocena wypowiedzi na zajęciach, ocena projektów	ćwiczenia
EK_04	kolokwium z problematyki zajęć	ćwiczenia
EK_05	obserwacja ciągła w trakcie zajęć i na konsultacjach	ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ocenę uzyskuje się na podstawie obecności (dopuszcza się jedną nieusprawiedliwioną nieobecność) i aktywnego udziału w zajęciach oraz złożenia i zaliczenia pracy wymaganej przez prowadzącego zajęcia (recenzja, projekt metodyczny, prezentacja multimedialna). Ponadto ocenie podlega kolokwium na koniec semestru (obejmujące tematykę wszystkich zajęć).

Ocena łączna (podsumowująca) z prac pisemnych, prezentacji i aktywności na zajęciach: aktywny udział w zajęciach: 30% ostatecznej oceny (weryfikuje wszystkie efekty kształcenia), prezentacje: 30% ostatecznej oceny (weryfikuje wszystkie efekty kształcenia), kolokwium: 40 % ostatecznej oceny (weryfikuje wszystkie efekty kształcenia).

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	10
Przygotowanie do zajęć (czytanie wskazanej literatury: artykułów, podręczników, wybranych tekstów literackich)	35
Przygotowanie do kolokwium	40
Opracowanie prezentacji multimedialnej	35
SUMA GODZIN	150
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	6

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej, red. B. Tylicka i G. Leszczyński, Wrocław 2002.

Leksykon literatury dla dzieci i młodzieży: S. Frycie, M. Ziółkowska-Sobecka, W. Bojda, Piotrków Trybunalski 2007.

Antologia poezji dziecięcej. Wybrał i oprac. J. Cieślikowski; komentarz uzup. i teksty przejrzęły G. Frydrychowicz i in. Wyd. 3 popr. i uzup, Wrocław 1991.

Z. Adamczykowa: *Literatura dziecięca. Funkcje – kategorie – gatunki*, Warszawa 2004.

A. Baluch: *Od form prostych do arcydzieła. Wykłady, prezentacje, notatki, przemyślenia o literaturze dla dzieci i młodzieży*, Kraków 2008.

B. Bettelheim: *Cudowne i pożyteczne. O znaczeniach i wartościach baśni*, Warszawa 1985 (lub inne wydanie).

S. Frycie: *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1970-2005. Wybrane zagadnienia*, Łódź 2014.

G. Leszczyński: *Magiczna biblioteka: zbójckie księgi młodego wieku*, Warszawa 2007.

Karkut D., *Osoba z niepełnosprawnością w literaturze dziecięcej i młodzieżowej na przykładzie powieści Magdy Papuzińskiej „Wszystko jest możliwe”*, [w:] *Deformacja – brzydota – odmienność. Literatura – język – kultura – dydaktyka*, red. G. Różańska, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2020, s. 215-235.

Literatura dla dzieci i młodzieży, red. K. Keska-Kwaśniewicz, K. Tałuż, Katowice 2014.

Literatura dla dzieci i młodzieży (po roku 1980), red. K. Heska-Kwaśniewicz, Katowice 2008.

Polska i obca literatura dla dzieci i młodzieży na warsztacie współczesnych badaczy, red. D. Mucha, Piotrków Trybunalski, 2014.

A. Smuszkiewicz: *Literatura dla dzieci. Podręcznik dla studentów kierunków pedagogicznych*, Poznań 2015.

V. Wróblewska: *Przemiany gatunkowe polskiej baśni literackiej XIX i XX wieku*, Toruń 2003.

K. Zabawa: *Literatura dla dzieci w kontekstach edukacyjnych*, Kraków 2017.

Literatura uzupełniająca:

A. Baluch: *Archetypy literatury dziecięcej*. Kraków 1992.

A. Baluch: *Książka jest światem: o literaturze dla dzieci małych oraz dla dzieci starszych i nastolatków*, Kraków 2005.

K. Bęczkowska: *Współczesna poezja dla dzieci i jej wartości*, Kielce 2004.

Bohaterowie (nie tylko) szkolnych lektur, red. A. Jakubowska-Ożóg i D. Hejda, Rzeszów 2016.

J. Cieślowski: *Wielka zabawa. Folklor dziecięcy. Wyobraźnia dziecka. Wiersze dla dzieci*, Wrocław 1985.

Dziecko - teksty - znaczenia : konteksty edukacyjne i rozwojowe. Pod red. A. Wasilewskiej. Gdańsk 2007.

S. Gaschke: *Czarownice, hobbici i piraci : najlepsze książki dla dzieci.* ; [tł. Katarzyna Grygiel], Kraków 2004.

W. Kostecka, M. Skowera: *W kręgu baśni i fantastyki. Studia o literaturze dziecięcej i młodzieżowej*, Warszawa 2017.

G. Leszczyński: *Literatura i książka dziecięca: słowo, obiegi, konteksty*, Warszawa 2003.

G. Leszczyński: *Książki pierwsze - książki ostatnie? literatura dla dzieci i młodzieży wobec wyzwań nowoczesności*, Warszawa 2012

Lektura wobec wyzwań współczesności, red. D. Karkut, A. Kucharska-Babula, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2020.

Nowe opisanie świata: literatura i sztuka dla dzieci i młodzieży w kręgach oddziaływań, red. nauk. B. Niesporek-Szamburska, M. Wójcik-Dudek, Katowice 2013.

Z. Olek-Redlarska: *W kręgu kultury i literatury dla dzieci*, Białystok 2016.

Przeboje edukacji polonistycznej, red. D. Michułka. Wrocław 2001.

Stare" i "nowe" w literaturze dla dzieci i młodzieży - małe formy narracyjne, red. B. Olszewska i O. Pajęczkowski, Opole 2017.

D. Świerczyńska-Jelonek, G. Walczewska-Klimczak: *Dziecko w dialogu z tekstem literacki*, Warszawa 2015.

Tajemnicze ogrody : rozprawy i szkice z literatury dla dzieci i młodzieży. Cz. 2, red. K. Heska-Kwaśniewicz, Katowice 2009.

Tajemnicze ogrody: rozprawy i szkice z literatury dla dzieci i młodzieży. Cz. 3. red. K. Heska-Kwaśniewicz, Katowice 2013.

B. Tylicka: *Bohaterowie naszych książek: przewodnik po literaturze dla dzieci i młodzieży*. Łódź 1999.

R. Waksmund: *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej (tematy-gatunki-konteksty)*, Wrocław 2000.

Wyczytać świat - międzykulturowość w literaturze dla dzieci i młodzieży. Red. nauk. B. Niesporek-Szamburska, M. Wójcik-Dudek przy współpr. A. Zok-Smoły. Katowice 2014.

K. Zabawa: *Rozpoczęta opowieść: polska literatura dziecięca po 1989 roku wobec kultury współczesnej*, Kraków 2013.